

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Quæ dispositio esse debeat erga eos, qui nostraru[m] trbulationu[m] sunt
causa. Cap. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

diligentissimè ministrabat, vt putaret castissimam
Virginem, quòties ipsi non adisset, obsecans adhibus ali-
cui occupari & quinimò ed demon perduxit egrotanti,
vt iam palam de turpitudine infamaret Virginem in-
nocentissimam: Qui rancor cum peruenisset ad Soro-
res, & quadam ex Senioribus adissent egrotam, sciscel-
rata ex ea, num vera essent, illa fallaciter asseruit, vera
esse. Hinc factum, vt nimium credula Sorores exprobra-
rent sancte Virginis scelus. Postea ob rara Dei dona,
quæ cernebantur, & sciebantur de illà, quanta
perpeffa sit etiam à familiaribus, nemo dicendo & scri-
bendo potest consequi. Cum enim illi ea capere non pos-
sent, carere malebant, & lacerare, quàm admirari, &
venerari. Murmurabant, & obirectabant, mordebant:
ipsum etiam Thomam Confessarium, ed adigebant in-
nitum, vt eam reprehenderet. Hinc incredibiles in ani-
mo religiosa Virginis angustia nascebantur. Non enim
illa aut precepta sui Confessarii negligere, aut proximo
offendiculum præbere ausa erat. S. Teresia, innocen-
tissima Virgo, incredibilia passa est, ab omni ge-
nere hominum, etiam bonorum & valdè spiri-
tualium. Habebatur enim à multis pro illusa à
diabolo: eius oratio & revelationes irridebantur:
aliqui tanquam obsessam à demone exor-
cismis Ecclesiæ curare volebant: alij eam ad
factum Inquisitionis Tribunalis detulerunt, quo-
circa eius iullu quædam moniales examinatæ
fuerunt de vitâ & moribus Teresie, iniquè eor-
tam facto illo Tribunali traductis, vt nil dicam
de maximis aduersitatibus, quas passa est, nõn
tantum ab externis, sed etiam à proprijs supe-
rioribus tum in fundatione monasteriorum,
tum in reformatione sui Ordinis, & Regulæ
primitiua reuocatione.

CAPVT QVINTVM.

Quæ dispositio debet esse erga eos, qui no-
strarum tribulationum sunt causa?

Videamus nunc, quomodo nos gerere de-
beamus, dum iaculis linguarum vulnera-
tur, vel alijs modis læditur, vel occiditur bona
de nobis opinio, & fama, & honor. Porro cum,
vt supra dixi, non quomodocumque debeamus
esse perfecti, sed conspicuâ, hoc est, eximiam per-
fectione ornati, illos modos hac in re propo-
nam, iuxta quos, magni Dei serui & valdè per-
fecti procedere solent, dum ab humanis lin-
guis humiliantur, & diffamantur, & alijs modis
affliguntur.

120. Primò, non turbemur ob aduersitates, sed iri-
stat statutz perferamus, quæ nobis sunt molesta.
Extat hac de re pulchra historia pro nostra in-
structione in Vitis Patrum. Narrauit Abbas Ioan-
nes, quia Abbas Anub, & Abbas Pastor, & residui Fra-
tres eorum, ex vno vtero nati, Monachi fuerunt in Sci-
chi: vnde descendentes aliò, deliberabant, vbi habitare de-
berent: & manserunt illic in templo quodam antiquo
paucis diebus. Dixit autem Abbas Anub Abbati Pasto-

ri: Offende caritatem & tu, & Fratres tui, & singulis
seorsim habitemus, & non veniamus ad nos inuicem
hebdomadâ hæc. Et respondit abbas Pastor: Faciamus
qualiter vis. Et fecerunt sic. Erat autem ibi in templo
statua lapidea: & surgebat quotidiè manû Abbas A-
nub, & faciem statua illius lapidabat, vespere autem
dicebat signoset mihi. Et totâ hebdomadâ ita fecit. Dis
autem Sabbathi, occurrerunt sibi inuicem. Et dixit Ab-
bas Pastor Abbati Anub: Vidi te Abba, hebdomadâ istâ
lapidantem faciem statua huius, & iterum peniten-
tiam agentem apud eam: fidelis autem homo hæc non
facit. Et respondit Senex: Hanc rem ego propter vos fe-
ci. Quando me vidisti lapidantem faciem statua ip-
sius, num locuta est: num furari: Et dixit Abbas Pastor.
Non. Idem, quando apud eam penitentiam egi, num
turbata est: num dixit: Non ignosco. Et respondit Abbas
Pastor: Non. Et ille dixit: Ergo, & nos, qui sumus septem
Fratres, si vultis, vt maneamus simul, efficiamur, sicut
statua hæc: quæ contumelijs affecta non turbatur. Si au-
tem non vultis ista fieri, ecce quatuor ingressus sum ad
aditum templi huius, vnusquisq; quod vult exeat, & quod
vult vadat. Illi autem hæc audientes, prostrauerunt se in
terram: abbas Anub, & dixerunt ei: Quomodo inbes,
Pater: ita fiat: faciemus: quod dixeris nobis. Postea autè
reverti: Pastor Abbas dicens: Quia mansimus simul per
omne tempus vite nostræ operantes, & facientes omnia
secundum verbum senis, quod dixit nobis, & sic transi-
uimus omne tempus vite nostræ cum quiete & pace.
Ita nos debere esse inexpugnabiles, & quasi im-
passibiles, agnouit etiam Seneca. Inuulnerabile est,
inquit, non quod non feritur, sed quod non leditur. Et
ex hac tibi nota sapientem exhibeo. Nunquid dubium
est, quin certius robur sit, quod non vincitur, quàm
quod non læsesitur: eam dubia sint vires inexperta: vt
merito certissima firmitas habeatur, quæ omnes incur-
sus respuit: sic tu sapientem melioris scito esse naturæ, si
nullius iniuria illi nocet, quàm si nulla sit. Et illum for-
tem virum dicam, quem bella non subigunt, nec admo-
ta vis hostilis exterrit, non cui fingere est otium inter
desides populos. Huiusmodi igitur sapientem nulli esse
iniuria obnoxium. Itaque non refert quàm multa in
illum coniciantur tela, cum sit nulli penetrabilis.
Quomodo quorundam lapidum inexpugnabilis ferro
duritia est, nec secari adamas, aut cadi, vel feriri potest.
Sed incurrentia vitro retundit, quemadmodum quæ-
dam non possunt igne consumi, sed flammâ circumfusa,
rigorem suam, habitumq; conseruant, quemadmodum
in altum proiecti scopuli mare frangunt, nec ipsi vlla
saucitia vestigia tot verberati faculis ostentant. Ita Sa-
pientis animus solidus est, & id roboris collegit, vt tam
satus sit ab iniuriâ, quàm illa quæ retuli. Quid igitur
Non eris aliquis, qui Sapienter facere tentet iniuriam:
Tentabit, sed non perueniet ad eum: maiore enim
interuallo à contactu inferiorum abductus est, quàm vs
vlla vis noxia vsque ad illam vires suas perferat. Etiam
cum potentes, & imperio edicti, & consensu seruienium
validi, nocere ei tentent, tam citra Sapientem omnes
eorum impetus deficiunt, quàm, quæ neruo tormentisq;
in altum exprimuntur, cum extra visum exillorunt, ci-
tra calum tamen.

Naz. Iam bico 18. Iustia. Apolog. ad Senat. S. Chr. h. 15. in Marth. S. Prosper l. 1. de voc. gentium cap. 2.

or. 14. n. 25.

l. 4. Eth. cap. 3.

l. 3. epist. 207.

121. conc. 3. in Psal. 30.

l. 1. Offic. cap. 21.

L. 5. libel. 17. nu. 6. Ruff. l. 3. num. 95. Rofv. p. 633. nu. 6.

L. 7. c. 42. num. 2.

122. Rofv. p. 683. col. 1.

l. 4. Eth. cap. 5.

l. 3. ad Eudemum. cap. 5.

Si ergo Ethnici non habebant pro iniuriis veras iniurias, non tam studio virtutis, quam vere cupiditate gloria ducti, vt Sancti PP. de illis exultantur, & quanto magis nos Christi causa decet, non pro iniuriis, sed pro beneficio reputare quicquid iniuriis contra nos cogitatur, dicitur, fit? Ac proinde non debemus turbari ob aduersitates & persecutiohes, sed liberi esse ab omni malo affectu erga molestos nobis & iniurios. Quod si inuitis nobis exurgant aliqui in nobis contra nos molestantes, indignationis aliqui peruersi motus, proderit conliderate id quod suadet S. Gregorius Nazianzenus: Si falsa obicitur accusator, non magis quam cum qui loquitur, hec oratio attingit, etiamsi me nominatum conuictus petat: si vera, me ipsum potius, quam illum qui loquitur, accusabo (a me enim illi sermonis materia subministratur, non autem illius sermo causa est, quod salis sim) ac vocibus prateritis, vt que nihil sint, mei ipsius eto, hoc vnum ex eorum improbitate commodi capiens, vt cautius vitam instuant. Denique ait Aristoteles: Et debili stomachi est, duriorum cibum non posse concoquere (quod contingit illis qui turbantur ob illatas iniurias) ita pusillanimitas est, verbum duriusculum, (aut factum nobis iniuriosum) non posse sustinere, sed ob id turbari. Quod viri perfecti non habent. Celestis enim illa sedes, vt scribit S. Hieronymus Pelusiotas illi, inquam, bonis amibus persuasa, molestisq, omnibus iniuriis illa mteroris expers, & laticia omnis parens, illa linguam, aures, ac mentem excedens, is, videlicet, qui pro seuis vicia certamen legitime fecerim, preparata, acerbisatum huius vitae sensum quidem habere patitur.

Secundo, Animus sit vacuus ab omni affectu inordinato erga tales, & ira & odij, auerfionisque & desiderij vindictae. Inimici homines qualescunque fuerint, inquit S. Augustinus, non sunt odio habendi, ne cum odit malus, cum patitur malum sunt duo mali. Diligat bonus, & quem patitur malum, vt vel vnus sit malus. Cautetur iracundia, inquit S. Ambrosius, aut si praecaveri non potest, cohibeatur. Non mediocre est, mitigare iracundiam, non inferius, quam omnino non commoueri. Hoc nostrum est, illud naturae &c. Ita te compara, vt quasi puer iniuriam non teneas, malitiam non exeres, omnia a te innocenter proficiantur. Dauid & armatam dexteram in indignatione compresserat. Sic Abbas Agathon dicebat: Secundum voluntatem meam nunquam dormiui, retinens in corde aduersus quenquam dolores: neque dimisi alium dormire habentem aduersum me aliquid. Hoc etiam suadebat ad vitam quiete traducendam: Si habitas cum proximo, esto sicut columna lapidea, qua si iniuriatur, non irascitur.

Tertio, Non vlciendum: non est sumenda vindicta, nec referenda iniuria, sed toleranda. Erravit hac in parte Aristoteles, si ad literam sine pia interpretatione verba eius accipienda sint, cum scripsit: Tolerare si lacessaris pati, vt tui contumelia afficiantur, seruire profectum est: & dum alio in loco seruiles & insensatos nominat eos,

qui lacessiti, praebent se faciles humilisque ad contemptum. Schola enim Christi Doctore Deo aliud didicit. Melius sensit Antonius Im. perator, et ethnicus, vt ille; Vlcienda rationem optimam esse, ne similitas fiat eius, qui iniuriam inultu. Quae de re pulchre S. Bernardus: Si in Christo volumus viuere, necesse est, sustineamus benedictionem, ne malum pro malo, aut maledictum pro maledicto reddamus. Alioquin, qui patientiam non seruauerit, perdet iustitiam, hoc est, perdet animam suam. Mibi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus. Ita professus est. Ipse retribuet, sed si ei vindictam serues, si non tollas ab eo iudicium: si non reddas retribuentibus tibi mala. Fecisti iudicium, sed iniuriam patienti in aequitate iudicabit, sed pro mansuetis terra. Sancti, inquit Laurentius Iulianianus, non hostibus suis irrogando mala, sed aequanimiter patiendo aduersa, de huius seculi studio triumphaliter discessere. Prophetam, quid de se dicat, attende: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam mercedem ab inimicis meis inanis: persequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcet in terram vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat. Glorietur munda conscientia, vt nec malum reddidisse pro malo, neque maledictum pro maledicto, quod est proprie iustorum, ac perfectorum opus. Impiorum vero est, retribuere malum pro malo, interdum malum pro bono, sicut de Iudeis per Prophetam Dominus ait: Retribuebant mihi mala pro bonis, & odium pro dilectione mea. Ladendo viuere, inquit S. Hieronymus Pelusiotas, Satanicarum legum est. Ac proinde in Olympicis illis certaminibus, qua in ipsius honorem celebrantur, sic coronam consequuntur, qui decertant. At in Christi palestra contraria coronatum lex est. Sic enim lege sanctum est, vt qui percutitur, non qui percutit, coronam donetur: vt non ob victoriam duntaxat, sed etiam ob victoria modum maius miraculum existat. Nam cum ea, qua apud homines victoriam conciliant, hoc asserere constat, vt quispiam superetur, tum demum diuina virtus, tum caeleste stadium, tum Angelorum theatrum merito esse creditur. Et alibi: Qui iniuriam illatam tulit, nec quicquam coram, per qua eum, a quo laesus fuerat, vlci scilicet poterat, fecit, huius virique vt qui extrema cuiusdam patientiae documentum dederit, luculentior corona non immerito tibi potest. Est id magnum Dei beneficium. Nam, vt idem Sanctus scripsit Dioscoro, Non tantum pro acceptis beneficiis, sed etiam pro eo, quod iniuriam inferre prohibitus es (a Deo) gratiam te Deo habere conuenit. Nam hoc quoque etiam tibi mirum, atque ab hominum opinione alienum videtur, maximum beneficij genus est. Gentilium Philosophi, inquit Hieronymus Taronensis, magnarum virium esse perhibent, laudentem negligere, & vindictam putant, vindicare potuisse, maiusq, vindicta esse genus, ignoscere. Viri deinde Seneca: Pusillus aut, homini est, & miseri, repetere mordentem, vt mures & formica, ad quas si manum admoueris, ora conuertunt imbecilla, se laedi putant, si tanguntur. Quapropter corrigens Plato vulgi in Cuius sententiam ait: Non licet tui sit iniuria, iniuriam vt, nisi rependere, quemadmodum vulgus existimas.

Quam

Quandoquidem nullatenus fas est facere iniuriam: Et
 A. C. inous ex Socratis doctrina tradit: Tantum
 malum iniuria est, ut ferenda potius sit, quam in-
 ferenda. Hoc enim peruersi est illud infirmi. Malum qui-
 dem utrumque inferre quidem iniuriam eo deterius est,
 quod turpius. Non dubi abo equidem dicere, inquit
 Maximus Tylius, siquidem altera altera maior sit
 iniuria magis improbum eum esse, qui illatam vlciscer-
 tur quam qui inferre. Ingens animus, ut scribit Seneca,
 & verus estimator sui non vindicat iniuriam, quia
 non sentit. Vt tela a duro resiliunt, cum dolore cedentis
 solida feruntur; ita nulla magnum animum iniuria
 ad sensum sui adducit, fragilior eo quod petit. Quando
 pulchrius velut nulli penetrabilem, tunc omnes iniurias,
 contumeliasq; respicere. Vltio, doloris confessio est. Non
 est magnus animus, quem eneruet iniuria. Aut poten-
 tior te, aut imbecillior legit. Si imbecillior, parce illi; si
 potentior, tibi. Et alibi: Illud ante omnia cogita, sedam
 esse & execrabilem vim nocendi. & alienissimam ho-
 mini, cuius beneficio etiam seua manfuecunt. Aspice
 elephantorum iugo colla submissa, caecorum, puerni pa-
 zier ac sanum per saltantibus, terga impune calcata,
 & repentes inter pocula sinuq; innoxio lapsu draco-
 nes, & intra domum vsorum, leonumq; ora placida
 tractantibus, adulantesq; domino feras. Pudebit cum
 animalibus permittasse mores. Nefas est nocere Patrie.
 Ergo cui quoque. Nam hic pars patrie est. Sancta par-
 tes sunt, si vniuersum venerabile est: ergo & homini.
 Nam hic in maiore tibi vrbe ciuis est. Quid si nocere
 velint manus pedibus, manibus oculi? ut omnia mem-
 bra inser, se consentiunt, quia singula seruari totius in-
 terest: ita homines singulis parcent, quia ad calum ge-
 neri sumus: salua autem societas nisi amore & custodia
 partium, non potest. Non vi in beneficiis honestum est,
 merita meriti recompensare, ita iniurias iniuriis. Illis,
 vni turpe est, hic vnicuique inhumanum verbum est, &
 quidem pro iusto receptum vltio.

Et alio in loco: Sapiens percussus colaphis, quid
 faciet? Quod Cato, cum illi os percussus esset, non ex-
 canduit, non vindicauit iniuriam, ne remisit quidem:
 sed factam negauit. Maiore animo non agnouit, quam
 ignouisset.

De Romanis scribit Gellius, sepe in sese factas
 iniurias, vlcis neglexisse.

Talis fuit Dauid, qui vt obseruat S. Bernat-
 dus dicebat securam conscientiam: Si reddidi retri-
 buentibus mihi mala, decidam meritum ab inimico meis
 inanis. Ad statum innocentię talis patientia spe-
 ciat. Hinc quidam Senex in Viris PP. dicebat:
 Qui nulli voluntarie nocet, & resistentibus non iniu-
 riatur, & parcu proximo suo, hic secundum Christi
 naturam est. Cuius rei aliud ibidem exemplum
 legitur: Cum quidam ex Fratribus passus esset ab a-
 lio iniuriam, venit ad abbatem Sisorum & contume-
 lie genus exponens, addebat. Cupio me vindicare Pater.
 Senex autem rogare cepit, vt relinqueres Deo vindi-
 ctam. At ille, inquit: Non desistam, nisi fortiter vindi-
 cauero. Cui Senex ait: Quandoquidem hoc semel in
 animo statuisti, nunc oremus. Exurgens autem Senex
 his verbis cepit orare: Domine iam non es nobis necessa-

rius, vt pro nobis sis sollicitus, quia nos ipsi sicut iste Fra-
 ter docuit, & volumus & possumus vindicare. Quod cum
 ille Frater audisset, ante Senis pedes effusus, veniam pos-
 tulabat, promittens se cum illo, sicut irascatur, nun-
 quam certaturum.

S. Chrylostomus, Cum nos ipsos, inquit, vlcisci-
 mur, Deus nos non defendit; cum autem ipsi concedi-
 mus, plus quam expectamus efficitur. Ego, inquit S.
 Augustinus Christi nomine, pro te impio & pec-
 catore, vt tua iniquitates mei sanguinis effusione laua-
 rentur, magno silentio & magna patientiam traditorum
 meum perculi. Nonne imitaberis me, vt & tu non red-
 das mala pro malis? est, non vlciscaris illatas tibi
 iniurias: Sanctus autem Chrylostomus: Fuit tibi
 quisquam, ait, iniurius, aut malo affecit, ingemisce, ne
 maledictis incesseris, funde lacrymas, non iniuria gra-
 tia, sed ob iniuriam inferentis interitum: quemadmo-
 dum & Dominus tuus Iudam deplorauit: non enim,
 quod crucifigeretur, desolebat, sed quod se ille esset ad sui
 perniciem proditurus. Considera enim, vt scribit S. I. 2. ep. 67.
 Iudorus Pelusiota, si quis iniuriam sibi illatam vlcisci
 velit, quam acerbitates perferat. Primum furo-
 re persunditur. Deinde ab ira interrumpitur (primum
 enim ebullit affectus, deinde ad vindictam cupiditatem
 extimulatur.) Tertio infinitos fluctus excitat: quartum,
 mille cogitationum vias ingreditur: quid, metus subit
 ac tremor, animiq; angor, iracundiam nimiam eum in-
 terrumpente, ac metu concutiente, dum illud secum co-
 gitat, quoniam pacto, quod cupit, assequatur, acceptamq;
 iniuriam vindicet. Annon tibi huiusmodi homo, ante
 eum, qui penas daturus est, videtur ipsemet penas da-
 re: At qui patientiam adhibet, ab his omnibus rebus
 exemptus est. Ac sane merito. Nam hoc in ipsius arbi-
 trio situm est, atque ipse totum absoluit. Ille autem al-
 ter non item. Verum & temporis commoditate opus
 est, & loco, & fraude, & versuta improbitate, & ar-
 mis, & machinis, & adulatione, & seruitute & hypo-
 crisi. Videsne quemadmodum difficultis quedam res sit
 virtutum, facili autem virtus? atque illud quidem tu-
 multibus scateat, hec autem ab omnibus perturbatio-
 nibus remota sit? Vt enim vir nequam & improbus
 tot & tanta perpetitur, ita probus ac virtutis studiosus
 tranquillitatem obtinet, atque is quidem, qui vlciscen-
 da iniuria, studet, infinitam inimicitiam reddit: quis
 autem patientiam virtutis, eam quam oxysime opprimis
 & extinguat. Vnde importunum etiam & sanum ho-
 minem irritat, atque ad amicitiam allicit.

Pulchre perpendit hanc virtutem in Datis
 de S. Chrylostomus, quod et si posset in spelun-
 ca Saulem occidere, abstinuit a cæde: Propitius
 fit mihi Dominus, ne faciam hanc rem. Domino meo
 Christo Domini, vt mittam manum meam in eum,
 quia Christus Domini est. Quamuis sciret se hostem in
 suam ipsius perniciem emittere, & salutem dare ini-
 mico, haud tamen illum occidit, idq; cum haberet mul-
 ta ad eandem eadem impellenria. Etenim solitudo Re-
 gis, ob absentiam qui possent Saule esse auxilio. Deinde
 exhortatio milium; praterea antea factorum memoria;
 ac futurorum metus. Et homilia sequenti ibidem
 ait S. Chrylostomus, in hoc facto Dauid, admi-
 rabile

h. 53. ad
 pop.
 in Psal. 7.
 f. de laude
 Deiro. 5.
 I. 2. ep. 67.
 to. 1. h. 5.
 de Dauid
 & Saule.
 1. Reg. 27.
 7.

rabile quoddam, Deoq; incredibile dictu sacrificium obtulisse; praefuerat enim illis, non ut belli Dux militibus, sed ut Sacerdos; (iamq; spelunca illa erat Ecclesia) haud quidem mactato vitulo, aut occiso agno, sed quod bis erat multo honorificentius, mansuetudinem & humanitatem offerens Deo, idque irrationabili animi motu mactato, occisaeque iracundia. Et factum est idem; tum victima, tum sacrificium, tum altare. Siquidem & ratio, quae offerebat mansuetudinem atque humanitatem, & ipsa humanitas & mansuetudo, denique cor, in quo offerebatur, omnia erant eiusdem hominis. Et infra: Egressus est David post Saül non occisum, liberis demeps oculis calum intuens, ac tunc temporis magis exultans, quam cum Goliath deiecisset. Siquidem hac illa magnificentior erat victoria, haec magnificentiora spolia; haec praeda illustrior, gloriofius trophaeum. Siquidem illic & fundae & lapidibus, & acie habebat opus; hic vero cuncta prudentia ratione peracta sunt, ac sine armis contigit victoria, atque inruentum trophaeum erectum est. Itaque rediit non barbari illius caput gestans, sed animi commotionem mortificatam, sed iram enervatam. Neque haec spolia reposuit Hierosolyma, sed in saelo, inque superna illa civitate. Nunc haudquaquam veniebant in choris obviam famina, excipientes illum cum laudibus; sed Angelicus populus, & sublimi applaudabat, admirans eius Philosophiam & humanitatem. Ascendit enim hoste innumeris vulneribus sauciato, ut qui tamen si seruasset Saulem, tamen illum reuera hostem diabolum multis plagis conficit. Quem admodum enim nobis per iracundiam inter nos pugnantibus, & mutuo conspectu collisus, ille hostis tum gaudet, tum floret; ita nobis pacem habentibus, & concordibus iraq; moderantibus, rursus derahitur ac deicitur. nimirum hostis pacis, inimicus concordiae, & inuidia pater. Egressus est igitur David, dextram illam totius orbis pretio parem, simul cum capite coronatam gestans. Quem admodum enim saepenumero fit, ut Imperatores eorum, qui egregie sese in pugilum certamine, aut in reliquis certandi generibus gesserunt, ante caput, coronent dexteramq; & Deus manum illam coronavit, quae gladium purum potuerit educere, ensemq; nullo sanguine contaminatum Deo ostendere, denique aduersus tantam iracundiam procellam resistere. Non egressus est gestans Regis purpuream vestem, sed egressus est gestans Saülis diadema, sed egressus est gestans coronam iustitiae. Egressus est & spelunca; tanta cum gloria, cum quantà tres pueri egressi sunt à camino ardente. Nam quem admodum illos non excussit ignis, ita hic non conflagravit ira incendio. Et illis quidem, foris nihil ignis, in quo versabantur, nocuit; hic vero cum intus haberet carbones accensos, cum foris videret diabolum, caminum intendentem, idq; variis modis ab inimici conspectu, ab exhortatione militum, à facilitate perficiendi eadem, à solitudine eorum, qui Saül possent auxiliari, à praeteritorum memoria, à futurorum periculorum metu (siquidem haec & sarmentis & stipulis, ac ceteris omnibus, quibus caminus ille Babylonicus incendebatur, lucidiorum excitabant flammam) tamen non exarsit David, neque villo pacto suffuit affectus, quem admodum consentaneum erat affici hominem tot modis irri-

ratum. Et quem admodum Daniel ascendit à laen speratis feris leonibus, itidem hic à specu prodiit, altis hostibus longe sautoribus deuictis, id est à animi moribus, qui eum imaserunt; hinc indignatio de praeteritis, hinc futurorum metus. Verum hoc verumq; hic coeuit oru bestis ocludens. Ipsis factis docens, nihil esse tutius, quam parere inimico, contra nihil periculosius, quam velle vlcisci, & vindictam sumere. Immo vero hoc ipsum maximum adfert utilitatem. Sic enim res habet, inquit S. Chryostomus, quoties opprobriis, milleq; malis affectis, conuiciantibus excelso ferimus animo, maio. Aum. rem nobis à Domino beneuolentiam conciliamus. Et vnde hoc liqueret hinc quae euenire Dauidi. Quid autem illi euenit: Exultabat aliquando à patria sinu & de libertate & vita sua periclitam, & exercitum aduersus imperantem illum iuuenem tyrannum ac patriam iam instructo, errabat in deserto. Nec tamen indignatus est, nec despondit animum apud Deum, neque dixit: Quid tandem hoc rei est? Permissit, ut filius insurgeret aduersus illum, à quo progenitus est, qui etiam si quid haberet, de quo iuste queri posset, non oportuit tamen id facere. Nunc vero nec in paruo, nec in magno laesus à nobis obambulat, cupiens dextram patris sanguine polluere, & Deus haec videns patitur? Sed nihil horum dixit. Quin, quod profecto maius est & admirabilius, errantem & vndique expulsum, Semet quidam vir improbus ac selesinus, infectatus est, homicidio pollutum & impium appellans, aliisq; innumeris conuiciis impetens. At ne sic quidem fuit exasperatus. Quod si quis dixerit: Quid miri? Si non vltus est, cum propter imbecillitatem vlciscendi potestatem non haberet. Primum illud dixerim: Non perinde mirarer illum, si diadema gestans, & regno potens, inque throno sedens conuiciantem perulisset, ut nunc illum laudo, & admittor tempore calamitatis philosophantem, animoq; moderantem. Nam illi & imperij magnitudo, & conuiciantis vilitas saepenumero persuasit, ut contumeliam negligerent. Multi Reges frequenter, similem moderationem praestiterunt, qui insignem conuiciantium infamiam acceperunt pro excusatione. Neque enim aequè nos in rerum prosperitate atque in aduersis opprobria mordere solent; sed vbi concidimus, tunc magis pungunt nos, acriusq; mordent conuicia. De hoc porro & aliud licet commemorare, videlicet quod illi fuerit in manu vindictam sumere. Atque ut perspicias eam animi moderationem non fuisse impotentiam, sed patientiam, cum id Princeps exercitus cuperet sibi committi, ut ad conuiciantem transiret, eiusq; caput amputaret, non solum non permisit David, verum etiam indignatus est, dicens: Quid mihi tecum fili Saül? Ita generose David ab vltione abstinent. Nam, ut scribit S. Ambrosius, Vindicare se non est actus fortitudinis, sed abstinentiae & clementiae. Vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat.

Adeo autem à vindicta debet esse alienus animus noster, ut nec signa exhibeat offensae. Sic Christus Dominus, dans monita bene viuendi & proficiendi in virtute S. Brigittae, ait: Attendat, quod non ostendat oburgantibus se signa irae, vel impatentiae, sed benedicat persequentibus se, ut videtur

dentes benedicant Deum. Vt quemadmodum ait Tertullianus; Patientia tua improbitas fatigetur aliena. Quod, si etiam secularibus Tertullianus præcipit, multò magis separatim à mundo id decet. Idèd cum quendam fratrem sub presentia Abbatu Anonij alij Fratres collaudarent, Senex verò eum tenendo reprehendisset, quòd non suserret iniuriam, dixit ei: Tu quidem, Frater similis es adificio, quòd quamuis habeat ingressum ornatum, per posticam tamen à latronibus expugnatur. Hinc Abbas Pastor dicebat: Qui querulosus est. Monachus non est: qui malum pro malo reddit, monachus non est: qui iracundus est, monachus non est. Et interrogatus, quid sit non reddere malum pro malo, respondit: Hac passio quatuor modos habet: Primum de corde, secundum de aspectu, tertium de lingua; quartus est, reddere malum pro malo. Si ergo poteris purgare cor, non venit ad aspectum; custodi ergo ne loquaris. Si autem locutus fueris, tunc te corripe, ne facias malum pro malo. Sed & Ethnici reliquerunt nobis præclara huius rei exempla plurima. Vnum vel alterum commemorabo.

Scribit Plutarchus, & Themistius & Origenes, Lycurgum Regem Lacedæmoniorum à feroco iuvene Alcandro, orbato oculo, non tantum non sumpsisse vindictam, sed cum eum lapidibus obruere vellent Lacedæmonij, seruasse, & à supplicio vindicasse, à populo sibi traditum domi bonis moribus informasse, & honestè educasse, & tandem producto eo in theatrum, dixisse coram populo: En iuuenem, quem à vobis iniurium & violentum accepi, iam frugi, & popularem vobis restituo. Ita generoso fuit animo. Vindicare enim se, inquit S. Ambrosius, non est actus fortitudinis, sed abiectionis & timiditatis. Vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. In Olympico certamine, inquit S. Isidorus Pelusiota, qui cecidit ac superat, coronam obtinet: hic autem, qui caditur ac perferit, præconis voce celebratur. Illic, qui vicissim ferit, hic qui alteram quoque maxillam præbet, in Angelorum theatro prædicatur. Non enim vltione, sed patientiâ, vltoria ponderatur. Noua enim hæc coronarum lex est; quoniam noua quoque certaminum ratio. Porro cum omnibus ab vltione iniuriarum abstinendum est, tum maximè iis qui post acceptas iniurias ad aliquem euehantur honoris vel potestatis gradum, in quo se possint vlcisci. Præclarum hæc de re monitum dedit S. Isidorus Pelusiota Hermino Comiti: Nunc cum ad Imperium euectus es, maiorem tibi nominis celebritatem atque admirationem comparabis, si eos à quibus iniuriâ affectus es; minime vlciscaris: ac nunc maximè omnes molestias obligationi mandes, cum maximè ipsos vlciscendi potestatem imperij licentia tibi præbuit. Quia, vt præclare scripsit S. Paulinus, Vicem iniurte reddere, humana vltio est: à inimicam etiam diligere. & pro malis bona restitueret, vinctæ celestis est. Ita si malo vincas, victor victus es.

Errabant ergo illi Philosophi, ob id à S. Ambrosio non vno in loco reprehensi; & cum illis

M. Tullius improbatu à Lactantio, qui putabant vltionem priuatâ potestate factam, & repositionem iniuriæ, ei, qui prius nocuerit iustitiam esse, quòd etiam Aristotelem sensisse putant, Michæl Medina, & Alexius Venegas apud Sepuluedam; & Lælius Pergrinus, & Antonius Bernardus Mirandulanus. Sed meritò id ab alijs Ethnicis damnatum est, vt, præter alios supra citatos, ab Epicteto & Synesio. Sed non est satis, non vlcisci, opus est habere bonos affectus erga persecutores.

Quarò Ergo necessarium est condonate iniurias, parcere. Iu qui peccant, veniam impertire, inquit S. Isidorus Pelusiota, diuina quedam res est: è vestigio autem eos implacabili animo ex cruciare, bel-luna & serpentina. Equis igitur omisâ Diuini Numini imitatione, animalibus humi serpentibus similem se præbere in animum induxerit? Nemo profectò nisi qui & Diuinum metum & humanam existimationem atque gloriam parui pendit.

Quidam Senex apud Ruffinum dicebat: Cui voluntariè nocetur & iniuriatur, & parcat proximo suo, hic secundam naturam Christi est. Meritò, quia Christus tot iniurias sibi illatas condonat: & quòd præstantius est, qui talis est, se quodammodò Deo proponit ad imitandum, tanquam prototypum imitationis, vt Deus nos imitetur. Hinc illa verba Christi Domini, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, ponderans S. Gregorius Nyssenus, ait, videri illum esse Deum, qui alteri peccata dimittit (contra se facta) quòd est solus Dei; & talem qui debet esse imitator Dei, sicut dixit Apostolus, esse propositum Deo ipsi exemplum, vt Deus eum imitetur in condonandis iniurijs, & vt ad Deum dicere possit: Quòd ego feci, fac: imitare seruum tuum tu Domine: remisi debita; ne tu quidem exigas: latum & alacrem dimisi debitorem meum, talis item tuus fiat: par ab ambobus remissio decernatur, tuo simul & meo debitori: ille meus est debitor, tuus autem ego: solui, solue: dimisi, dimitte, magnam ego proximo exhibui misericordiam: imitare tu Domine serui tui humanitatem. At grauiora mea in te peccata, quam qua hic aduersum me commisit: id ego non nego, sed quantum excellis in omni bono, æquum est, vt excellentie tuae conuenientem misericordiam nobis peccantibus tribuas; & quantum velis tantum largiaris. Ita, qui parcat inimico, qui non sumit vindictam de illo, sui habet imitorem Deum. Quæ immensa laus est: de quâ potest illud Tertulliani intelligi: Quid adalantius, quam iniurias non exequi? Adulatio enim, vt docet S. Thomas, est laus excedens personæ merita. Ita omninò excedit hominis merita hæc laus, cum dicitur eius virtutis, esse ipse imitator Deus. Idèd quoque S. Gregorius Nyssenus loco citato talem hominem, non amplius intra termino: humana nature conspicit, sed ipsi Deo per virtutem assimilari, dum facit ea, quæ Dei solus est facere: debitorum enim remissio, proprium, ac peculiare Dei munus & officium est. S. Augustinus duplicem agnoscit elemosinam;

Abraham cap. 6.
1.6. Instit. cap. 18.
Ar. 1.1.
Rhet. c. 12. & 1.2.
Rhe. c. 2. & 5. & 1.5.
Eth. c. 5. & lib. 4.
Eth. c. 3. ep. 93.
L. 1.6. de affectib. c. de veracundia.
123.
Mir. 1.3.
uer. sing. certa. f. 7.
Ep. 1.2.
cap. 10.
Syn. ep. 67.
Pel. 1.2. ep. 15.
Matth. 6. 12.
1. de orac. Luc. 5.
Cor. 4.
1.1. adu. Marcion. cap. 27.
2. 2. q. 115.
124.
1. 50. hb. hom. 19.

l. de patient. Ruff. l. 3. num. 88. Pelag. lib. 8. n. 2. Ros. pag. 513. ed. 2. L. f. libel. 10. n. 54.

P. in vitâ Lycurgi. Th. oc. f. Or. l. 8. cour. Cel. sum.

l. 1. Off. cap. 36.

l. 3. ep. 126.

l. 2. ep. 29.

epist. 2.

l. 1. Off. c. 28. & lib. 2. de

nam; donandi pauperibus, & condonandi iniuriosis. Vtramque Christus expressit: *Dimitte, & dimittemini; date & dabitur vobis.* Debita orta ex peccato, vt ex furto, rapinâ &c. grauiora sunt, quam ex contractu aliquo, vt venditione.

Condonare ergo illa proximo propter Deum, gratum est Deo. Talia debita commemorat in debitorum 10000. talentorum. Talia vult à nobis condonari: *Dimitte nobis debita nostra, siquidem & ipsi dimittimus omni debenti nobis, id est, omni ei, qui in nos peccauit, & qui nos aliquâ iniuriâ*

affecit. Vnde Christus Dominus explicans hanc petitionem, ait: *Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester caelestis peccata vestra.* Debitum in Scripturâ, inquit Tertullianus, delicti figura (id est, vt explicat Pamelius, significatio) est, quod deinde iudicio debeatur, & ab eo exigatur, nec euadat iustitiam exactionis, nisi donec ex actio, sicut illi seruo Dominus debitum dimisit. Sanè non tantum beneficium præstamus ei, cui talia debita dimittimus, sed etiam nobis ipsis.

Hoc indicat Apostolus, qui cum dixisset: *Induite vos ergo, sicut electi Dei sancti & dilecti, viscera misericordie, benignitatem, humilitatem, patientiam, modestiam, supportantes inuicem.* Subdit: *donantes vobismet ipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam, sicut & Dominus donauit nobis, sic & nos.* Ideò merito Theodosius Imperator, vt scribit S. Ambrosius; Beneficium se putabat accepisse, cum rogaretur ignoscere.

Vincere enim volebat, non plectere, aequitatis iudex, non poena arbiter, qui nunquam veniam confitenti negaret. Et cum his similia, de eius clementia erga delinquentes dixisset, eam etiam filiis apud Deum profuisse ait: *Quis ergo, inquit, dubitabit, filius eius maximum presidium fore apud Deum?* Commendatur hanc ob rem Miphiboseph, alibi appellatus à S. Chryostomo Memphibaal (pro Meribbaal) Memphibaal, inquit, à seruo Siba accusatus, ac calumniam passus, neque dixit, neque fecit illi aliquid mali: et si omnibus bonis esset priuatus à Dauide ob calumniam Sibæ. Sic & Publicanus ille, seu, vt illum appellat S. Chryostomus, Telones, contumeliâ affectus à Pharisæo, non retulit contumeliam, quamuis potuisset, si voluisset, sed animo Philosophico tulit, dicens: *Propitius esto mihi peccatori.* Sed maxime Dauid hac in re excelluit, parcendo Sauli persecutori: à quo vitæ suæ sciebat strui infidias: qui agnitâ Dauidis virtute, lenauit vocem suam, & fleuit, dixitque ad Dauid: *Iustior tu es quam ego: tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala.* Quâ de re ita S. Chryostomus, *Non ob id tantum, inquit, Dauidem in medium adducam, quod Numini suffragio fuerit laudatus, vir secundum cor meum, verum etiam, quod sit de numero eorum, qui sub veteri lege sunt educati. Siquidem sub lege gratia extitisse quempiam ab ira purum, & inimici delicta condonantem, & parcentem iis, à quibus fuerit molestiâ affectus, nihil sanè mirum: videlicet post Christi mortem, posteaquam tam clementer nobis omnia peccata remisit: post tot præcepta reserata Euangeli-*

ca Philosophia. Ceterum in veteri Testamento, cum lex permitteret oculum pro oculo effodere, ac dentem pro dente extundere, eumq; qui lesisset rationis æquilibrio vlcisci, aliquem extitisse, qui præceptorum fines transiret, vsque ad Apostolicam peruenerat Philosophiam: quem hominem, si audiret, non adducet in supremum? Quem si quod audiuit, nequaquam imuetur, non prius omni veniâ, omniq; excusatione? Sed vt exactius pleniusq; huius Dauidis virtutem cognoscatur, concede mihi, vt Orationem paulò altius repetam, eiusq; benefacta commemorem: quæ beatus ille vir in Saulem contulit. Nam & vlcisci eum, quem simpliciter inimicus lesit, nihil miri est: qui hominem à se multis affectum beneficis, sed qui pro benefactis beneficium semel atque iterum, imò frequenter interficere conatus sit, postquam in manus incidisset, vt iam liceret occidere sustinuit, non ipsum dimittere tantum, verum etiam ex aliorum insidiis eripere: præsertim cum sciret illum, post eadem moliturum: quid is reliquum fecit, quod ad summam Philosophiam possit adiungi? Sic Theodosius Rex teste Cassiodoro, Venantium nuper inimicissimum, summis honoribus auxit, quia hostilem animum aduersum se gessit: Vnde, ait, sic factum est, vt ei libenter daremus præmium, qui nostrum fideliter iuuit inimicum, quia casu patrocinate contrario, iam d nobis reddebat acceptus, quando tunc cognosceret poterat inuenotus; hoc est inimicus. Sic apud Luceam Liuiâ, Augusto (uo Marito iussit, vt Lucium Cinnam, vitæ suæ parantem infidias, clementia retraheret ab odio, exemplo Medici, qui extraordinaria media adhibet, dum ordinaria non profunt. Quâ igitur veniâ digni erimus, exclamat à S. Chryostomus, qui post gratiam, & h. r. in tantam doctrinam, & præcepta Saluatoris, neque ad horum mensuram peruenire valeamus: Et quid dicit ad eorum mensuram neque propè asflare possumus. Tanta enim virtus malitia abundantia obducit omnia, vt rarum nunc sit, & diligentes diligere.

Quinto adhuc necessarium est, positum amorem prosequi aduersarios, delatores, iniquos persecutores. Hoc fecit Patriarcha Ioseph. Nam, vt legimus Gen. 45. 15. *Osculatus est omnes fratres suos (à quibus erat venditus) & plorauit super singulos.* Sic, vt ait S. Augustinus, *Odiū fratrum lacrymis caritatis abluetur. Non cogitant addictam pretio gemamantem, sed pro malis bona restituentem, iam tunc necdum data Apostolica præcepta compleuit. Patientia virtus est, ait B. Laurentius Iustinianus, coram hominibus persecutores tolerare, sed coram Deo est ipsos cap. diligere: quia hoc solum Deus patientia sacrificium accipit, quod ante oculos eius, in altari boni operis, per dilectionem persecutorum homo incendit. Nam sortasse & odisse, non est virtus patientia, sed velamen furoris. Plus est, inquit S. Chryostomus, diligere, quam non odisse, non prosequi. Hoc Christus præcepit: Diligite inimicos vestros: quando autem magis illos debemus diligere, qui nobis dando materiam & occasionem virtutum, meritorum, acquirendæ gloriæ celestis, sunt veri nostri amici: Ideò Christus Dominus S. Brigitte inter alia commendauit.*

Iuc. 6.

March. 8.
24. 27.March. 6.
12.

Luc. 11. 4.

1. de orat.
cap. 7.

Coloss. 3.

or. de obi.
tu Theo.
dosi.Paral. 9.
40.
h. 15. in
Acta.1. Reg. 19.
28.125.
2. Reg. 16.
4.

1. Reg. 24.

to. 1. de
Saul &
Dauid.

l. 1. Reu: dant: Dilige omnes, etiam qui te odisse videntur. & tibi detrudere: quia ipsi maiorem coronam dant tibi, ac occasione. Eos, qui hostiliter nos persequuntur, inquit S. Chryostomus, magis diligere studeamus, ut pote eos, qui nobis innumerorum bonorum sunt auctores. Et alibi, Nihil ita Deum reddidit propitium, sicut inimicos diligere, & calumniatoribus benefacere. Quod pulchre ponderat S. Augustinus: Grandis, inquit, labor est, inimicos diligere, pro persecutoribus supplicare. Nec nos negamus Fratres: non paruum quidem labor est in hoc seculo grande erit primum in futuro. Per amorem enim hominum inimici, efficiuntur amici Dei: imò non solum amici, sed etiam filii, sicut ipse Dominus dicit: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est. Si te aliquis homo diues in hoc seculo vellet adoptivum filium facere, quomodo servos, quas ei dignitates impenderet, & servorum, eiusque servitia durissima, & aliquando etiam turpissima, sustineres conuitia, ut ad caducam, & fragilem eius hereditatem pervenires: Quod ergo ille sustineret, propter substantiam terrenam, tu iustissime propter vitam aeternam. Vbi est vera caritas, dicebat B. M. Magdalena de Pazzis, est, ut Pellicanus, qui dat sanguinem suum amicis & inimicis, & neminem reputat pro inimico. Extat pulchra hac de re doctrina à Christo Domino tradita S. Gertudii: Considera quale exemplum praebeam electis meis in tali cruce honoratione. Nam praeter ceteras creaturas, quae mihi in Humanitate meae deseruierunt ad comoda corporalia (ut vasa, quibus in infantia mea sum balneatus, & similia) multo maiorem honorem contuli cruci meae, spinae, lanceae & clavis, quae mihi ad poenam seruierunt. Et desidero, ut speciales mei, in hoc me velint imitari, ut scilicet causa honoris mei & sua propria salutis, vellet maiorem affectum dilectionis ostendere suis adversariis, quam benefactoribus, quia incomparabiliter maiorem prosequi possunt. Et quamvis sciremus nos ab eis non amari, tamen, inquit S. Chryl. diligendi sunt etiam, qui nos non diligunt, qui conuitantur, quia membra sunt: membrum vero si necessitate aliqua à reliquo fuerit corpore aliquantum recisum, nihil nō molimur, quod illud vivamus iterum, ita ut nunquam maiorem curam impendamus: Ita tibi quoque faciendum. Et infra, hunc aduersariorum amorem cum commendasset, exemplo amasiorum, qui ab amatis feminis alapas, sputa, opprobria, innumeraque alia incommoda patienter ferunt, & ab eis amandis non desistunt, subdit: Annon erubescimus, quod tantam erga Deum dilectionem, quam habet potestatem diabolicus ille ac demoniacus amor, ostendere nequimus?

Hoc proprium est hominum Dei. Talis erat Moyses, affectus contumeliis ab Aaron & Maria, à Core & sequacibus, à toto populo, tamen amabat omnes, benefaciebat omnibus: Quod ponderat S. Ambrosius, Quanta, inquit, à populo illatas absorbebat iniurias! quam miti sermone post contumelias appellabat! quomodo consolabatur, in laboribus detinebat oraculo: sive operibus: Merito aestimatus est super homines, & ut vultus eius non possent intendere. Sic Ioseph Fratribus suis, à quibus erat venditus, benefecit. Quae de re S. Ambrosius, Iure, inquit, mirandus qui hoc fecerit ante Evangelium, ut Iesus parceret, appetitus ignosceret, venditus, non referret iniuriam, sed gratiam pro contumelia solueret. Quod post Evangelium omnes didicimus, & servare non possumus. Sic Miphiboseth, etsi ex falsa accusatione Sibae omnia eius bona tradita essent Sibae, tamen cum David audita vera defensione Miphiboseth, alteram partem ei applicuisset bonorum, Sibae auferendorum, ille dixit Regi: Etiam cuncta accipiat, postquam Dominus meus Rex reuersus est pacifice in domum suam. Hac fit, inquit Tertullianus, perfecta & propria bonitas nostra, non communis. Amicos enim diligere omnium est, inimicos autem solum Christianorum. Quamquam & non Christianorum, si boni sint, hic mos est. Hinc diues epulo, ut obseruat bene Caietanus, etsi non solum Lazarum videret in sinu Abrahae, sed solum Lazarum petiit mitti ad sui refrigerationem; cui meminit se tam inhumanum fuisse, quia erat optime persuasus de Lazari humanitate, quamuis eum iniquè, dum viueret tractasset, plus sperabat ab eo, quem plus læserat. Hanc vindictam à beneuola Lazari mente, beneuolentiae plenam, eam licet indignus, expectabat.

Talis vindicta est licita. Nam, ut scribit S. Paulinus, Vicem iniuriae reddere, humana plio est: ut inimicum diligere, vindicta celestis est. Tali persecutione licet persequi persecutores nostros. Unde merito S. Gregorius Nazianzenus laudans Heronem dixit: Hic est veritatis athleta, atque corum, qui ipsam iniuriam inferenda causa persequuntur, patiens alacritate persecutor. Qui amoris affectus ad confusionem multorum Christianorum in Ethnicis quibusdam enituit, & quidem ipsis Cynicis. Illud est precipuum ornamentum, inquit Epictetus, quod Cynicus sibi adquisit: Tandi verberibus, ut asinum oportet, & contusum nihilominus amare verberatores suos, tanquam si pater aut frater esset omnium. Quo loco reponenda est sententia S. Chryostomi, mutato nomine publicani in Cynicum: Unde igitur nobis salutis spes, si publicanus (imò Cynicus ethnicis) deteriores fuerimus, sicut dicit Christus: Si diligitis diligentes vos, quid amplius facitis: nonne & publicani hoc faciunt? Et Christus quidem volens nos ad summum virtutis venire fastigium, illi superiores vult esse: nos autem inferiores esse studemus. Et quid dico publicanis deteriores & latronibus & sepulchrorum direptoribus & homicidis. Etenim & hi omnes diligunt eos, qui erga se bene affecti sunt, & sepe numero etiam pro dilectis periclitantur. Quid igitur fuerit nobis miserabilis, qui tantam à Domino misericordiam nati sumus, & innumera mala facientibus deteriores inuenimur.

Sextò, Affice aliquo beneficio singulari eos, qui tibi dederunt aliquam occasionem vel materiam afflictionis, praesertim tunc, quando posses valde nocere aduersariis tuis. Hoc Christi-

2. Cor. 3. 13. & Exo. 34. 35. Gen. 47. 1. de Ioseph. c. 1. 1. Reg. 16. 3. 4. 2. Reg. 19. 30. 1. ad Scapulam. cap. 1. Luc. 16. 24. or. in Heronem. h. 52. in Genef. Math. 5. 46. 127. Math. 5. 44. Non stus

h. 10. in
Euang.
Rom. 12.
10.

l. de cate-
chif. rud.

l. 10. p. 3.
16.

l. r. in Pf.
130.

L. 5. libel.
10. n. 14.
Rof. pag.
597. n. 14.

Ruff. l. 3.
num. 81.
Pafch. c.
7. num. 5.
Rof. v. p.
513.
Ruff. l. 3.
num. 79.
Rof. pag.
513. n. 79.

de interi.
conf. c. 2.

Rib. l. 5.
cap. 1.
Maf. l. 3.
cap. 4.

stus iulit. Benefacite his qui oderunt vos. Probatio enim dilectionis, inquit S. Gregorius, est exhibitio operis, id est beneficij. Hoc monet Apostolus: Si esurierit inimicus tuus, tibi illum si sit pota illum: hoc enim faciens, carbonem ignis congeres super caput eius: id est, ignitos caritatis, qui eum inflamment, ad reclamandum, ut exponit S. Augustinus. Nulla enim maior, inquit S. Augustinus, est prouocatio ad amandum, quam praeuenire amando; quod maxime per beneficia declaratur, praesertim magni momenti, Ideo dicitur: Debemus animas pro fratribus ponere. Aequum enim est, pro benefactoribus, beneficia vitæ nostræ maiora in nos conferentibus, animas ponere. Merita autem & coronæ gloriæ, quæ acquiruntur per amorem iniuriarum, per iniurias ab illis illatas, & à nobis æquo animo toleratas, excedunt praesentiam vitæ nostræ: idem gratitudo Christiana exigit, ut tales benefactores beneficiis afficiamus quibus possumus. Ideo S. Zeno Veronensis gratos nos esse iubet pro inuerso officio, id est, pro accepta iniuriâ. Inuerso, inquit, gratus officio. Gratitudo autem vera beneficiis demonstratur collatis in eos, qui nos aliquo beneficio affecerunt. Ideo in vitis PP. Abbas Achilles rogatus à duobus, ut quiddam illis faceret, noluit; sed rogatus à tertio, apud quem in malâ erat opinione, statim dixit: Ego tibi faciam. Hanc ob causam Senex quidam in Vitis PP. si quispiam detraxisset ei, ille festinabat (si vicinus ei erat) per se ipsum bene illum remunerari: quod si longius manebat, transmittebat illi munera. Et Abbas Poemen frequenter dicebat: Malitia nunquam te exuperet. Sed si quis tibi malefecerit, tu bene fac ei, ut per bonum vincas malum ipsius. Ut enim scripsit S. Hieronymus: Quando inimicis nostris praebeamus beneficia, malitiam eorum nostrâ bonitate superamus, & mollimus duritiam, iratumque animum ad molitiam, benevolentiamque, flectimus. Serui Dei erga affligentes se, debent imitari agros, & vites, & arbores, quæ ferro læsæ fructum ferunt vberioreni iis, à quibus, vel quorum causa, læduntur. Nam, ut ait B. Laurentius Iustinianus, Semper bonorum conuersatio; malorum persecutiones pertulit. Trituratur terra, & vomere scinditur, ut germinet: vniuersæ putantur arbores, ut fecunditate suâ alimoniam hominibus subministrant: in vite vitiles purgantur rachenii, ut vberioreni fructum exhibeant. Sic ab aduersariis iniuste opprimuntur, & tacent: temporalium damna patiuntur, & diligunt: calumniantur, & obsequia impendunt: benefaciunt oditibus, pro persecutoribus orant, se Corporis Christi membra esse fatentur, confortesque, Sanctorum, qui mala perferendo coronam gloria percipiunt. Sic S. P. N. Ignatius benefecit cuidam Michaëli, à quo etiam ad mortem quaesitus fuit, nisi Diuinâ voce repulsus fuisset, dum vellet Ignatium interimere. Nam: etsi depositâ pecuniâ ab eo defraudatus esset, sic ut ad se alendum stipem emendicare, deinde Parisiis cogere, magno studiorum detrimento; non modò iratus non est, verum etiam insigni beneficio rependit

iniuriam. Cum enim fraudator ille, postea Hispaniam repetens, graui morbo ex itinere imphatus, Rhotomagi substitisset (quæ vrbs tunc ferme inter distat Lutetiâ) ingravescente valetudine, paulatim ad omnium rerum inopiam est redactus: cumque, vt ignorus in alieno solo, spem nullam subsidij cerneret, licet præterita memnisset, ac præclare sibi esset conscius, quàm malè de Ignatio meritis fuisset, tamen tantam opinionem de eximii viri bonitate conceperat, vt non dubitauerit illum de suo casu per literas facere certiorum; & aliquid opis ab ipso petere. Tum Ignatius, quasi hereditas aliqua sibi obuenerit, sic alacer, nullâ interpositâ morâ se in viam dat, Deum pro amici salute, etiam atque etiam obsecrans: quin etiam, quod longè admirabilis est, ad propitiandum illi Numen, iter illud totum pedibus, nullo prorsus cibo potuque, ingenti celeritate confecit. Vrbem ingressus, conquisitum hominem amicisimè inuisti, assectum, semianimumque, sedulo ministerio recreauit, atque vbi morbo lenatus est, literas ei commendatitias ad amicos in Hispaniam dedit: & emendicato à se viatico instructum in nauem imposuit. Optimum namque, vindictæ genus est, inquit B. Laurentius Iustinianus, de culpa culpam ignoscere, & humanitatis beneficia non negare: mala pati, & stilitudine gratia communicare. Hoc superna Deitatis opus est, quæ quotidie innumeris iniuriis lacebitur, & sustinet, blasphematur, & non irascitur. Hoc Euangelicæ perfectionis est, quæ vnâ percussa maxillâ, debet præbere alteram: quæ auferenti tunicam, tribuere debet etiam pallium. Hæc omnia habuit Coll. Ioseph, qui, vt ait Abbas Theodorus apud Cas. cap. 10. sianum, in aduersis castus, Domino fidelis, carceribus vincis mississimus, iniuria immemor, beneficis inimicis, inuidis, & quantum in ipse erat, intersecutoribus fratribus non solum pius, sed etiam munificus inuenitur. Cum Cinna Augulto Cæsari necem machinaretur, teste Suetonio, id ei condonauit, dixitque: in Aug. Cinna iterum tibi do vitam prius hosti, nunc insidiatore, ac parricida: ei que Consulatum obtulit, & perpetuò habuit amicissimum, solumque reliquit heredem.

Magna lucra accidunt animæ illius, qui suis in Iustit. aduersariis benefacit. Scribit Taulerus de qua- cap. 31. dam sanctâ Virgine, quæ cum moriens interrogata fuisset, quibus vsa fuisset exercitiis: respondit. In quatuor se potissime exercitatem: Primum est, inquit. Quisquis me iniuriâ vel molestiâ quauis affecerit, huic ego specialia quadam beneficia rependere curabam: quæ nisi, læsa prius ab ipso, minimè contulisset. Secundum. Omnes aquè vt me ipsam dilexi. Tertium. Nulli qualibet aduersa mea, nisi soli Deo quæstia sunt. Quartum. Corde semper liberalissima fui, & si quando foris dare non poteram, saltem animo dabam. Hoc modo satisfit monito illi Apostolico: Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Quæ verba expla- Rom. 12. nans S. Thomas, Naturale, inquit, est homini, vt velit aduersarium vincere, & non vinci ab eo. Illud autem ab aliquo vincitur, quod aut illud trahitur: sicut aqua vincitur ab igne quando trahitur ad calorem ignis. Si ergo vir bonus propter malum, quod sibi ab aliquo inferitur, trahitur ad hoc, quod ei malefaciat, do-

de cultu
commu-
c. 1. col.
6.

Coll. 6.

cap. 10.

in Aug.

illo.

cap. 31.

c. 1. 6.

cont.

sioc.

Clér.

Rom.

nas à malo vincitur. Si autem è contrario propter beneficium. quod homo persecutori exhibet eum ad suam amorem trahat. bonum malum vincit. Tales S. Bernardus ait esse lilium inter spinas, explicans illud Cant. 2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Non bona, inquit, filia, qua pungunt. Attende pessimum germen eius, cui maledictum est terra nostra. Cùm, inquit, colueris eam; spinas & tribulos germinabit tibi. Donec ergo in carne est anima, inter spinas profectò versatur, & necesse est, vt patiatur inquietudines tentationum, tribulationum, & aculeos. Quid si lilium est ipsa, iuxta Sponsi verbum videat, quàm vigilem sollicitamq; esse oportet super custodia sui seprà vndique spinis, hinc inde aculeos incendentes. Nec enim vel leuissimam spina sustinet vllatenus punctiorem floris teneritudo. sed mox vt modicè premitur, perforatur &c. Spina culpa est, spina pena est, spina falsus frater, spina vicinus est malus. O candens lilium. d tener & delicatus flos, increduli & subversores sunt tecum, vide quomoddò cautè ambules inter spinas. Plenus est mundus spinis. In terrà sunt, in aère sunt, in carne tuà sunt. Versari in his & minimè ledè, Diuina potentia est non virtutis tua. Sed confidite, inquit, quia vici mundum. Est igitur vndique tibi incendi perspicua tribulationum, tanquam tribulorum aculeos, non turbetur cor tuum, neque formidet, sciens quia tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Considera lilia agri, quomoddò inter spinas vigent & nitent. Si fenenum, quod hodie est, in cibatum mittitur, Deus sic custodit; quantò magis amicam & sponsam suam charissimam? Denique custodit Dominus omnes diligentes se. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Non mediocri profectò titulo virtutis, inter prauos viuere bonum, & inter malignantes innocentia retinere candorem, & morum lenitatem. Magis autem si hie, qui oderunt pacem, pacificum, & amicum te exhibeas inimicis. Id planè tibi similitudinem datam de lilio. iure quodam proprietatis specialiter vendicabit, quod ipsas vique pungentes se spinas candore proprio illustrare, & venustare non cessat. An non proinde lilium tibi videretur implere quodammodò perfectionem Euangelij, quò orare iubemur pro calumniantibus & persecuentibus nos: bene facere hie qui oderunt nos? Ergo & tu fac similitè, & erit anima tua amica Domini. & laudabit te, de te dicens: Quia sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Porro S. Bernardus tres classes hac de te ponderat: Est, inquit, homo pacatus, qui bona pro bonis reddens, quantum in se est, nemini vult nocere. Est alius patiens, qui non reddens mala pro malis, etiam potens est sustinere nocentem. Est & pacificus, qui bona pro malis reddens in promptu habet, & prodesse nocenti. Primus pacem, quantum in se est, habet. Secundus pacem tenet. Tertius pacem facit. Meritò proinde beatificatur nomine filij, quòd opus filij impleuerit, vt post suam non ingratus reconciliationem, etiam alios reconcilies Patri suo. Siquidem, qui bene ministrauerit, bonum gradum sibi acquirit, nec in domo Patri melior gradus credendus est esse, quàm filij. Si enim filij & heredes, heredes quidem Dei, cohæredes

autem Christi; vt quemadmodum dicit, vbi ipse est, ibi Ioan. 12. sit & minister suus. Beati pacifici, quoniam filij Dei Match. 3. vocabuntur.

Septimò, Defende ab inuisione verborum, vel factorum eos, qui te aliquà molestià affecerunt. Quòd si facta contra te non possint aliis persuaderi fuisse bona, saltem da operam, ne quid ob ea ab addictis tibi patiantur. Sic Christus visa amputatà à Petro Malchi auriculà, vult ne sciret in alios. Et, vt ait Tertullianus, l. de pœ. Nec Christus vnus descendit (scilicet, Petri discipulo) li) gladium in vltorem probauit: Patientia Domini in Malcho vulnerata est, siue quia, vt eum locum Nofter Cerda explicat, ademptà Malcho materià patiendi, in eo adempta est Christo, siue quia patientia Christi immensa ad omnes hostes, & hostium iniurias tolerandas, quodammodò vulnerata est, quasi hoc ipso Petrus putasset, non satis Christo fuisse patientiæ ad hostem illum ferendum, cùm omnes & plures illis ferre potuisset, si plures fuissent. Laudat Valerius Maximus Marcum Tullium, quòd Gabinium & Vatinium, antea sibi infensissimos, postea in iudicio defenderit. Quantò magis Christianos, & Religiosos in similibus decet excellere? Præbuit huius rei exemplum heroicum Rex Dauid, qui nec occidit Saulem, cum impunè posset, multis eius inturiis læcessitus, sed nec suis permisit in eum inuolare, vt ait S. Chrysostomus: Cùm vltam Sauli perstrutans nihil inuenisset boni, vt dicere de Saule posset, non sum ab eo laesus, nec affectus incommodo & Dauid. (præterea enim hie reclamaturi erant milites, qui aderant Regi, & malitiam experimento cognouerant) alia ex parte circuibat, studens probabilem inuenire executionem. Id cùm non posset, nec ab illius vità, nec à factis, ad dignitatem illius confugit dicens: Quoniam Christus Domini est. Non dixit: Rex est; sed, Christus Domini est, non ab humano honore, sed à celesti iudicio sumpto honorifico testimonio. Contemnis, inquit, conseruum tuum: reuerere Dominum; aspernaris electum: metus eum, qui elegit. Etenim si vulgares istos Principes, ab Imperatore designatos, etiam si sint impij, timeamus, cum horrore non despicientes eos, sed propter dignitatem illius, à quo electi sunt, reuerentes, multò amplius hoc facere conuenit in hie, quos elegit Deus. Tales autem puta omnes eos, qui te persequuntur. Et bellatores aduersus Nabal ad vltionem paratos, inquit S. Ambrosius, Abigail deprecatione reuocauerat. Quà ita delectatus est, vt benediceret interuenientem, quòd ab studio vindicte reuocatus foret. Sic fecit S. Basilus, iniquissimè tractatus à Ponti Præfecto. Cùm enim id resciuissent ciues, accurrerant ad mactandum Præfectum. Quo tumultu viso, S. Basilus, vt scribit S. Gregorius Nazianzenus, or. de Basilidis Martyr & sine plagis victor, populum pudore correptum per vim retinens, supplicem suum Præfectum ac vexatorem à periculo vindicauit. Appellauit hac occasione S. Nazianzenus, Martyrem Basilium, quia inuentum martyrium est, concilians coronas cruentorum Martyrum, pati ad-

La. 8. in Cant.

Gen. 3.

c. 16. de conuersione ad Clericos

Rom. 8.

to. 1. h. 1. de Saule & Dauid.

1. Off. cap. 21.

or. de Basilidis

fr. 4. uersa & persecutoribus condonate. ut ait S. Climacus.

130. O haud, Imo, quod maius & perfectius est, eos qui tui causa irascuntur aduersariis tuis ad positiuam beneuolentiam erga illos perducere conare. Admirabilis fuit in hac re idem Rex Dauid, ut obseruauit S. Chrysostomus, qui nec aliorum monitu dimotus est a proposito (scilicet parcendi Saüli, quem in speluncâ occidere poterat) nec milites suos est veritus, quos ut metueret erat consentaneum, ne forte ipsum contrucidarent in speluncâ, tanquam qui illorum salutem prodidisset, exiliuq; attulisset, ac publicum illorum hostem seruasset. Sed perfecit, ut & illi eandem animi moderationem sumerent. Magnum quidem, si quis suis cupiditatibus inperet, sed multo maius est, persuadere posse, ut & ipsi mentem sumant eandem cum illo, aliis, inquam, qui nec modesti sunt homines, neque temperantes, sed milites: qui multis difficultatibus iam in desperationem erant adducti, a quibus paululum respirare cupiebant, haud ignari, non modò totam malorum dissolutionem in hostis nece sitam esse, verum etiam plurimorum bonorum acquisitionem, quando nihil obstabat, quò minus illo trucidato protinus Regnum transfret ad Dauidem. At tamen, cum essent tam multa res quæ milites irritabant, tantum ualuit ille generosus, ut satellites his omnibus fierent superiores, hostisq; parcerent.

131. Nonò, Da operam, ut tuâ demissione, & pulchris agendi modis, liberes aduersarios a maleuolentiâ, si eam in eis esse cum manifesto peccato coniunctam certò aduertis: tunc non tui, sed Dei causa, ne in peccato perisstant, da operam, ut eos honestis modis mutes in alios. Tradidit hæc doctrinam Dominus S. Gertrudi: Eiusmodi, inquit, homines obsequiis, ac beneuolentiis aliis placandi sunt atque vincendi. Hic enim sanctior est modus lucrandi proximum. In quo si quis nihil etiam profecerit propter obstinatam eorum duritiam, qui uolunt melioribus aduersari, mercedem tamen humilitationis suæ nihilominus magnam obtinebit. Sic fecit Anna condemnata temerè, quòd esset ebria. Cùm enim, ut ponderat S. Chrysostomus, eum qui contumeliosè ei locutus fuerat, appellasset Dominum. Nequaquam Dominus, ex accusatore fecit Patrum. Sacerdos enim ei dixit: Vade in pace, det tibi Dominus Deus Israël omnem petitionem, quam ab eo petisti. Tantum bonum est humanitas ac mansuetudo. Pro contumeliâ copioso accepto viatico discessit, eumq; nacta est propugnantiem intercessorem, quem habuerat oburgatorem. Sic, ut ponderat S. Ambrosius, Iacob multis obsequiis, & muneribus fratrem reconciliauit sibi, ut ille præcepta benedictionis non meminisset, meminisset delatæ satisfactionis. Sic S. Dauid, ut obseruauit S. Chrysostomus, cùm inuento Saule in loco, in quo illum occidere poterat, tanquam mortem sibi toties intemantem, quòd ei simbriam vestis absciderit, quòd aqua scyphum subtraxerit, longè secedens, & stans clamavit, atque à se seruato incolumis hæc significauit, non ad ostentationem & ambitionem id fecit, verum ut operibus ipsis ei persuaderet, se imme-

rito sine causa tanquam hostem illi fuisse suspectum. Et hac ratione studuit illum ad amicitiam provocare. Hoc Ephesius uasit S. Ignatius Martyr: Sitis aduersus iras illorum humiles: eorum maledictis opponite vos intensas continuasq; preces: efferos mores illorum mansuetudine vincite, iracundiam lenitate, efficiamus eos nobis fratres ciuilitate & humanitate. Hoc etiam uasit Abbas Ioseph apud Callianum, ut non solum nosmetipsos alienos ab iracundia perturbatione seruemus, sed etiam illos, qui suo commoti sunt uicio, succumbentes iniuriis eorum ad placiditatem expleta cordis satietate cogamus, furorem eorum nostrâ lenitate vincentes. Et ita etiam illud apostolicum implebimus: Noli uinci à malo, sed uince in bono malo. Sed & S. Chrysostomus, ponderatâ humilitate & mansuetudine Iacob, quâ olim usus est cum Esau tibi offenso; Hoc, inquit, uera uirtutis est, ut non solum eos, qui bene in nos afficiuntur, magno studio diligamus, sed ut etiam eos, qui nobis in se ipsi esse uolunt, asiduitate officiorum nobis conciliemus amicos. Nihil enim mansuetudine uolentius. Nam sicut rogam, cùm ualde accenditur, aqua iniecta restinguit; ita etiam animum camino magis exardescentem, uerbum cum mansuetudine prolatum extinguit: & duplex inde nobis lucrum accrescit, tum quòd nos mansuetudinem declaramus, tum quòd fratris indignationem cessare facimus, & mentem eius à turbatione liberamus. Vide Rom. 12. fusè hac de re S. Chrysostomus: Simile quid fecit Abbas Pastor: Nam cùm fenex quidam, qui antea habebat noticiam hominum & multum laborem, uenisset in Ægyptum cum suis, & homines dimisissent illum Senem, & uenirent ad Abbatem Pastorem, & hanc ob causam fenex ille inuidens, male loqueretur de eis; hoc audiens Pastor conuulsabatur, & dicit Fratris suis: Quid faciemus de Senè isto magno, quia nos in tribulationem miserunt homines, dereliquentes Senem, & ad nos, qui nihil sumus, attendentes: Quomodo ergo possimus sanare eum? & dixit eis: Facite aliquid ad gustandum, & tollite uasculum uini, & eamus ad illum. & gustemus simul, forsitan per hoc possimus sanare animam eius. Tulerunt ergo, quos parauerant cibos, & perrexerunt ad eum, & dum pulsarent ostium, respondit discipulus eius, dicens: Qui estis? Et illi dixerunt: Dic Abbat, quia Pastor est, & desiderat benedicti per vos. Hoc autem nuntiat ei Discipulus eius: Ille mandauit dicens: Vade, quia non mihi uacat. Illi autem perseverantes in caumate dixerunt: Non discedimus, nisi meruerimus benedictionem Senis. Senex autem uident perseverantiam, & humilitatem eorum, compunctus aperuit eis: & intrantes gustauerunt cum eo. Cùm ergo manducarent, dixit Senex: In ueritate dico, minus, quàm quòd est audiui de uobis: centuplum enim est, quòd uideo in opere uestro. Factus est ergo amicus eis ex illo die. Pulchrius aliud exemplum narratur in uitis PP. à Rufino de quodam Monacho habitante in loco, qui dicitur Cellia, ad quem, cùm Monachus ex Eremo Scithi uenisset, & non inueniret ad præfens cellulam, ubi posset manere, habens aliam uacantem cellulam, dedit ei dicens: Interim, & repausa in hac cellulâ.

zo. 1. h. 1. de Saule & Dauid, 1. Reg. 24.

1. r. c. 16. in su. diu. piet.

1. Reg. 14. h. 2. de Anna.

1. 1. Offic. cap. 21.

f. in, si est. rit. ini.

Coll. 17. cap. 11.

Rom. 12. h. 13. in. Gen. 1.

Rom. 12. cont. 160. Etac. & de Dauid. Ruf. 14. num. 94. Pelag. lib. 1. bel. 7. num. 3. Ruf. 14. col. 14.

Ruf. 14. num. 16. Ruf. 14. num. 16. Ruf. 14. num. 16.

cellulâ. donec inuenias, ubi possis manere. Cumq; ad vi-
sandum eum conuenirent quam plurimi Fratres, de-
siderantes audire ab eo verbum salutis æternæ, (habebat
enim spirituales gratias docendi Verbum Dei) videns
ille Senior, qui ei ad habitandum præsiterat cellam,
inuisa liuore cor eius vulneratum est. & indignari
cepit. ac dicere: Quoniam ego tantis temporibus in hoc
loco habito, & ad me non veniunt Fratres, nisi rarissi-
mè. & hoc in diebus festis. & ecce ad istum impostorem
penè quotidie Fratres quam plurimi vadunt: dixitq;
discipulo suo: Vade & dic ei, vt egrediatur de Cellulâ
illa. quoniam necessaria est mihi. Cum autem perre-
xisset discipulus eius ad Fratrem illum, dixit ei. Man-
dauit Abbas meus sanctitati tue, iube ei per me man-
dare, qualiter habeas, audiuit enim te infirmari. Ipse
verò remandauit ei, dicens: Ora pro me Domine Fra-
ter. quia valde stomachum doleo. Reuersus autem disci-
pulus dixit Abbati suo: Nimis rogat sanctitatem tuam,
vt vel duos dies iubeas ei inducias dare, vt possit sibi
aliam cellam prouidere. Transactis autem tribus die-
bus, iterum misit discipulum suum, dicens: Vade, dic ei,
vt egrediatur de cellâ meâ, nam si rursus distulerit, da-
cens ad eum. Quia continuo venio, & cum baculo ce-
dendo expello eum de cellâ meâ. Pergens autem disci-
pulus ad supra dictum Fratrem, dixit ei: Quoniam
valde sollicitus est Abbas meus de infirmitate tua, idèd
misit me requirens, si melius habeas. At ille respondens,
dixit: Gratias ago, Domine Sancte, caritati tue, quia
sollicitus es de me, verumtamen precibus tuis melius
habeo. Reuersus autem discipulus dixit Abbati suo: Et-
iam & nunc deprecatur sanctitatem tuam, dicens vt
vsque ad diem Dominicam expectes, & statim egre-
diatur. Cum autem venisset Dominicus dies, & non
egrediretur, accipiens vectem Sapor, inflammatus inui-
diâ & iracundiâ spiritu pergebat, vt cædendo expelleret
eum de cellâ suâ. Accedens autem discipulus eius dixit
ei: Si iubeas, Pater, precedo te, & video, ne forsitan aliqui
Fratres ad salutandum eum venerint, & si viderint te
scandalizentur. Præcessit ergo discipulus, & ingressus
ad eum, dixit: Ecce Abbas meus venit ad salutandum te.
Egredere ergo celerius, & cum gratiarum actione oc-
curre ei, quia præ nimia caritate & dilectione venit ad
te. Qui statim surgens cum nimia alacritate occurrit
ad eum, prostravit se prius in terram, adorabatq; Se-
nem cum gratiarum actione, dicens: Retribuatur tibi Do-
minus, carissime Pater, bona æterna pro cellulâ tuâ,
quam mihi propter nomen eius prestitisti, & in caelesti
Hierusalem inter Sanctos suos Christus Dominus tibi
gloriosam & splendidam præparet mansionem. Hac
autem audiens Senior, compunctus est corde, & proi-
ciens baculum, recurrit in amplexus eius, & osculatus
est eum, & inuitauit illum ad cellulam suam, vt pari-
ter cum gratiarum actione sumerent cibum. Vocauit
autem Senior supra memoratum discipulum suum, &
interrogauit eum, dicens: Dic mihi, fili, si dixisti verba
isti Fratri, quia propter cellulam mandauit, vt diceret ei:
Tunc discipulus eius confessus est ei, dicens: Verè, Domi-
ne, dico, quia propter humilitatem, quam tibi exhibere
debeo, tanquam Patri & Domino, idèd non audebam
respondere tibi aliquid, quando me mittebas ad eum;

verumtamen nihil eorum dixi ei, quæ mandabâs ad
eum. Hac audiens Senior, statim prostravit se ad pedes
eius, dicens: Ex hodiernâ die tu meus Pater esto, & ego
tuus discipulus, quoniam te moderante, ac cum timore
& caritate Dei agente, & meam, & illius fratris ani-
mam de peccati laqueo Christus Dominus liberauit.
Pro fide enim, & sanctâ sollicitudine & intentione di-
scipuli, qui perfectè in caritate Christi diligebat Abba-
tem suum, & anxie timebat ne per inuidia & iracun-
diâ vitium aliquid tale ageret Pater suus spiritualis, vt
perderet omnes labores sanctos, quos ab inuente ætate
in Christi seruitio pro vite æterna præmiis laborauerat.
Ideoq; Dominus donauit gratiam suam, vt in pace
Christi pariter latarentur. Ibidem à Rufino scri-
bitur ab Abbate Macario Sacerdotem Idolo-
rum conuersum amicâ salutatione, quâ eum
excepit occurrentem sibi, quâ occasione dice-
bat Macarius: quia sermo superbus & malus, etiam
bonos viros conuertit ad malum: sermo verò humilis &
bonus etiam malos mutat in melius. Hoc Deus do-
cuerat per Moysen in Lege Veteri, vt pulchrè
ponderat S. Ilidorus Pelusiota: Mansuetissima illa
natura Dei, vt cum inimico in gratiam redeamus his
verbis vsa: Si videris iumentum inimici tui prolapsum
in foueam, non pertransibis, sed eriges ipsum (in no-
stra vulgata hoc est positum melius: Si videris a-
sinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed
subleuabis eum eo. Non enim quòd animantis cura tan-
toperè tangeretur, sed ipsorum præsertim hominum,
causa hanc legem tulit. Nam inimicus ad prolapsum
animal erigendum accedens, inimicum omnino allo-
quetur ac dicit: Tu istinc erige, ego hinc. Colloquium
porò reconciliationis præaludium est, ac via ad amici-
tiam ducens. Quamobrem tribus rebus optimè statuis
prouidere Diuina tranquillitas: Primum quidem ne
periret animans, deinde verò ne damnum faceres do-
minus (animalis.) Tertio denique vt reconciliarentur
sibi, & in gratiam redirent inimici. Qui enim benefi-
cium accepit, etiam si minorem lapide sensum habeat,
studet bonè de se merito respondere. Qui verò benefi-
cium (benefactorem) se professus est, non vitique ini-
micus videre postmodum vult. Vides, quomodò ineffa-
bilis Sapiencia, bonitatis & humanitatis, in lege serena
dâ habet rationem.

Huc spectat S. Chrysostomi dictum: Illum, h. st. ad
ait, à quo passus es, vt ad te veniat, noli expectare, alio-
quàm omnia perdidisti. Nam tibi propter hoc maximè
mercedem ineffabilem desinit, vt illum præuenias: quip-
pe si rogatus reconciliaris, non iam Dei præcepto facta
fuit amicitia, sed illius studio. Et propterea sine coronâ
recidit, illo præmia capiente.

Inter modos autem efficaces luctandi ad-
uersarios est, sæpe eis condonare iniurias, non
vltisci, non offendi. Si semel, iterum, ac tertid, in-
quit S. Chrysostomus, intra diem peccati veniam
impartieris, etiam si admodum lapideus sis, etiam si ip-
sorum demonibus esseratio sit ille, quite lasit, non erit ita
brutus, vt denud ad eandem offensas recidat, sed fre-
quentiâ indulta venia castigatus melior erit, & pro-
bitior: itaq; si fueris instructus ad toties contemnendam
ini-

